

Sažetak prijedloga javne politike broj 1

Program Y - program za zdravo i sigurno odrastanje mladih

Sažetak prijedloga javne politike nudi osnovne informacije o ključnim aspektima razvoja, provedbe i integracije znanstveno utemeljenog obrazovnog kurikuluma Programa Y u formalno obrazovanje na prostoru Balkana.

Program Y je znanstveno utemeljen obrazovni kurikulum koji doprinosi razvoju funkcionalnih znanja, stavova i psihosocijalnih vještina mladih, što su važne predispozicije¹ za njihovo zdravo i sigurnije odrastanje. Temeljen na modernim pedagoškim metodama rada, a što uključuje kolaborativno i participativno učenje, Program Y priprema mlade za prepoznavanje i razumijevanje rizika, kritičko razmišljanje o posljedicama te donošenje odluka koje su u najboljem interesu za njihovo i zdravlje njihovih vršnjaka.

TRI NAČELA KOJE TREBA ZAPAMTITI

- 1 • Adolescenti su općenito zdrava populacija**, no njihove životne navike, pojedinačno ili udruženo, ključan su čimbenik u pojavi ili sprečavanju kroničnih oboljenja u odrasloj dobi.
- 2 • Obrazovanje temeljeno na životnim vještinama** doprinosi razvoju kapaciteta mladih za donošenje odluka koje su u najboljem interesu za očuvanje njihovog zdravlja.
- 3 • Program Y i Budi muško klubovi** predstavljaju znanstveno utemeljene i dokazano učinkovite obrazovne programe zasnovane na razvoju životnih vještina učenika/ca srednjoškolskog uzrasta.

1 – World Health Organization. (2003). Skills for health: skills-based health education including life skills: an important component of a child-friendly/health-promoting school. World Health Organization. <<https://apps.who.int/iris/handle/10665/42818>>

Sažetak prijedloga javne politike broj 1

Program Y – Program za zdravo
i sigurno odrastanje mladih

Future 4YouTH

Pridružite nam se! Vrijeme je za promjenu!

www.youngmeninitiative.net

Inicijativa mladića

- regionalna platforma za međuinstitucionalnu suradnju u oblasti obrazovanja o zdravlju

Inicijativa mladića (Young Men Initiative – YMI) regionalni je program organizacije CARE International Balkans s kontinuitetom od 2006. godine koji uključuje ministarstva obrazovanja, zavode za školstvo, škole, učenice i učenike, roditelje i nevladine organizacije u partnerski i proaktivni proces razvoja, testiranja i unapređenja obrazovnih programa, a u cilju stvaranja kvalitetnijih obrazovnih i zdravstvenih prilika za mlade. Program se uspješno realizira u Srbiji, Hrvatskoj, Kosovu*, Bosni i Hercegovini (BiH), Albaniji i dijelom u Crnoj Gori². Inicijativa mladića predstavlja platformu za međuinstitucionalnu suradnju i razvoj, s posebnim usmjerenjem na stvaranje održivih programa koji su od značaja za populacijski razvoj i podizanje zdravstvene pismenosti³ mladih na području Balkana. Uz izravno sudjelovanje obrazovnih institucija, nevladinih organizacija, lokalnih i međunarodnih stručnjak(inj)a u okviru Inicijative mladića, nastali su kurikulum Program Y i komplementarni (dodatni) program Budi muško klub, koji sinergijski imaju još snažniji utjecaj na percepciju mladih o značaju brige o zdravlju i njihove sposobnosti za donošenje odluka značajnih za očuvanje zdravlja, što je višestruko potvrđeno istraživanjima međunarodnih i regionalnih stručnjak(inj)a.

Projekt YMI i njegov najznačajniji obrazovni Program Y dokazano su učinkoviti u smanjenju nasilja, uklanjanju štetnih socijalnih čimbenika, povećanju stupnja rodne ravnopravnosti i razvoju zdravih životnih navika adolescenata u raznolikom političkom, institucionalnom, kulturalnom i nacionalnom kontekstu zemalja Balkana.

2 – Modifikovani Program Y pod nazivom Program Kiwi implementira se u Nemačkoj s ciljem lakše integracije emigranata iz Azije i Afrike u nemačko društvo. Više informacija potražite na <<https://www.care.de/care-hilfe/bildung-in-deutschland/integrationsprojekt-kiwi>>

3 – World Health Organization. Regional Office for Europe. (2013). Health literacy: the solid facts. <<https://apps.who.int/iris/handle/10665/326432>>

* Ovim se ne prejudicira status Kosova, što je sukladno Rezoluciji 1244 Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda i mišljenju Međunarodnog suda pravde o Deklaraciji o neovisnosti Kosova.

Sažetak prijedloga javne politike broj 1

Program Y – Program za zdravo
i sigurno odrastanje mladih

Future 4YouTH

Pridružite nam se! Vrijeme je za promjenu!

www.youngmeninitiative.net

Društvene norme, adolescencija i obrazovanje

Socijalizacija i interakcije s vršnjacima i okruženjem suštinski utječu na stavove i odluke mladih kada su u pitanju zdravlje i zdravi životni stilovi. Upravo zato, moderni obrazovni sustavi posebnu pažnju posvećuju socijalizaciji mladih na način koji je u najboljem interesu za njihovo zdravlje.

Podložnost socijalnim utjecajima je individualna i specifična, stoga obrazovni programi koji postavljaju učenike i učenice u središte učenja imaju potencijal da odgovore na individualne potrebe mnogo prije nego tradicionalni pristupi koji jednosmjerno šalju jednoobraznu poruku svim učenicima i učenicama kao homogenoj skupini.

Socijalne norme, s naglaskom na rodne norme i rodne stereotipe, mogu kod mladih ohrabrivati ponašanja koja obrazovne i zdravstvene institucije žele spriječiti, ali isto tako i obeshrabriti mlade na korištenje usluga koje im mogu biti značajne u očuvanju zdravlja. Mladići mogu osjećati da je traženje pomoći znak slabosti, djevojke da prva cigareta dokazuje njihovu zrelost, da nasilje prema drugima ima opravdanje, da u slučaju izloženosti nasilja trebaju sami/e pronaći rješenje, bez uplitanja autoriteta. Ponašanja, stavovi i vrijednosti mladića i djevojaka razlikuju se i pod utjecajem su rodni normi, pa je rodno osjetljivi pristup prilagođen postojećim razlikama, ali s jednakim ciljem, stvoriti dodatne prilike i mladićima i djevojkama za kvalitetnije i zdravije živote.

Promjenom paradigme obrazovanja o zdravlju moguće je utjecati na nove generacije mladih koji vjeruju u ispravnost odluka koje su u najboljem interesu za njihovo zdravlje.

Potrebe i problemi mladih

Brojni zdravstveni problemi (kardiovaskularna oboljenja, dijabetes, karcinomi, poremećaji mentalnog zdravlja, spolno prenosive bolesti), koje će pojedini mladi ljudi doživjeti u odrasloj dobi, svoj početak razvoja imaju u doba adolescencije¹. Adolescenti su općenito zdrava populacija, no njihove životne navike, pojedinačno ili udruženo, ključni su čimbenik u pojavi ili sprečavanju kroničnih oboljenja u odrasloj dobi.

4 – Bundy, D.A.P., N. de Silva, S. Horton, D.T. Jamison, and G.C. Patton, editors. Volume 8. (2017). Child and Adolescent Health and Development. Disease Control Priorities (third edition). World Bank. Washington, DC

Sažetak prijedloga javne politike broj 1

Program Y – Program za zdravo
i sigurno odrastanje mladih

Future 4YouTH

Pridružite nam se! Vrijeme je za promjenu!

www.youngmeninitiative.net

Istraživanja provedena u BiH, Hrvatskoj, Srbiji, Kosovu* i Albaniji pokazuju kako se mladi ljudi tijekom svog odrastanja suočavaju s brojnim izazovima^{5 6 7}: vršnjačko nasilje (verbalno, digitalno i fizičko nasilje), stres vezan za obrazovanje⁸, negativni utjecaji vršnjaka, uporaba duhana, alkohola i droga, narušeno mentalno zdravlje, nezdrave prehrabne navike, nedovoljna fizička aktivnost, rano stupanje u seksualne odnose i rizična seksualna ponašanja.

Istraživanja dokazuju izravnu vezu rodni i socijalnih normi s nezdravim oblicima ponašanja, jer potiču podložnost mladih negativnim utjecajima vršnjaka i doprinose nižem stupnju traženja pomoći kada je ona potrebna. S druge strane, rodne norme mogu i često umanjuju percepciju nasilja kao štetnog oblika ponašanja, te u ovom osjetljivom razdoblju mogu utjecati na stavove mladih da se sami moraju nositi s nasiljem kojem su izloženi, jer je traženje pomoći često u očima mladih odlika slabih.

Zbog svega navedenog, obrazovni programi, pored informacija o zdravlju i značaju zdravih životnih stilova, trebaju omogućiti mladima da razumiju dostupne informacije i razviju viši stupanj samopouzdanja pri donošenju odluka koje se mogu razlikovati od „društveno očekivanih“. Posebno važan resurs u tom kontekstu predstavljaju životne vještine. Razvijanjem kritičkog mišljenja i empatije, usvajanjem međuljudskih komunikacijskih vještina, vještina rješavanja problema i donošenja odluka, mladi će steći potrebne kompetencije za učinkovitije suprotstavljanje socijalnim utjecajima koji egzistiraju u njihovom okruženju. Upravo su ta načela integrirana u djelovanje CARE-ovog programa Inicijativa mladića u okviru kojeg su nastali kurikulum Program Y i Budi muško klubovi.

5 – CARE International Balkans. (2016). Boys and men as allies in violence prevention and gender transformation in the Western Balkans – Young Men Initiative, Bosnia and Herzegovina, Serbia, Kosovo*, Albania.

6 – CARE International Balkans. (2017). Promoting healthier lifestyles among youth in Bosnia and Herzegovina by challenging gender stereotypes, Bosnia and Herzegovina. <<https://careevaluations.org/evaluation/promoting-healthier-lifestyles-among-youth-in-bosnia-and-herzegovina-by-challenging-gender-stereotypes-ii-young-men-initiative-project-ii-yimi-ii/>>

7 – CARE International Balkans. (2020). Men and boys as partners in promoting gender equality and prevention of youth extremism and violence in the Balkans, Bosnia and Herzegovina, Serbia, Kosovo*, Albania. <<http://www.careevaluations.org/wp-content/uploads/ENDLINE-REPORT-REGIONAL-YMI-II-FINAL.pdf>>

8 – Zaklada Friedrich Ebert. (2019). Istraživanje mladih u Hrvatskoj 2018/2019. <<http://library.fes.de/pdf-files/bueros/kroatien/15291.pdf>>

Sažetak prijedloga javne politike broj 1

Program Y – Program za zdravo
i sigurno odrastanje mladih

Future 4YouTH

Pridružite nam se! Vrijeme je za promjenu!

www.youngmeninitiative.net

Program sa regionalnim i međunarodnim kredibilitetom

2010 • Najbolja kampanja za promjenu društvenih normi – Društvo Srbije za odnose sa javnošću

2016 • 1. Nagrada za mir Ron Kovic na Međunarodnom filmskom festivalu My Hero za film "Poslijeratni mačizam: Budi muško"

2017 • Dobitnik nagrade za inovacije – Evropska mreža za globalno obrazovanje (Global Education Network Europe)

Suradnja s obrazovnim institucijama i nevladinim organizacijama u posljednjih 14 godina, uz sudjelovanje domaćih i međunarodnih stručnjak(inj)a, omogućila je CARE-u i partnerskim organizacijama da u okviru različitih faza razvoja testira i dodatno unapređuje program koji je u konačnici prilagođen formalnom obrazovanju na području Balkana.

Analizom učinkovitosti i utjecaja Programa Y na mlade, postoje jasni dokazi da Program Y osnažuje mlade za djelotvorno suprotstavljanje štetnim utjecajima vršnjaka, za promjene stavova o nasilju i zdravlju, na način koji afirmira zdrave životne stilove.

Evaluacije su potvrdile kako sudjelovanje mladih u Budi muško klubovima ima još snažniji utjecaj na njih i njihove živote te kako mladi, koji su aktivno sudjelovali u aktivnostima klubova, ne samo da prakticiraju zdrave životne stilove već postaju i aktivni sudionici u mobilizaciji svojih vršnjaka kako bi i oni preuzeli stavove i ponašanja koja su u najboljem interesu za njihovo zdravlje.

Sažetak prijedloga javne politike broj 1

Program Y – Program za zdravo
i sigurno odrastanje mladih

Future 4YouTH

Pridružite nam se! Vrijeme je za promjenu!

www.youngmeninitiative.net

Zašto je važna posvećenost psihosocijalnim vještinama?

Globalnim naporima međunarodnih zdravstvenih i obrazovnih institucija analizirani su i identificirani novi pristupi u obrazovanju. Oni se baziraju na razvijanje vještina koje mladima omogućavaju razumijevanje primljenih informacija, i to na način koji ih motivira da ih primijene u realnom životu. Pored tradicionalnog informiranja i pružanja funkcionalnog znanja, mladima su potrebne:

- vještine donošenja odluka i rješavanja problema
- vještine kreativnog razmišljanja i kritičkog mišljenja
- komunikacijske i međuljudske vještine
- samosvjesnost i empatija
- vještine nošenje s emocijama i stresom.

Navedene vještine važne su za očuvanje fizičkog i mentalnog zdravlja mladih, a jedino mjesto gdje ih mladi mogu razvijati jesu institucije i organizacije za formalno i neformalno obrazovanje. Uvođenje obrazovanja temeljenog na razvoju životnih vještina u formalni obrazovni sustav omogućava državama održiva rješenja koja doprinose ukupnom populacijskom razvoju i uklanjanju individualnih čimbenika ranjivosti mladih u sigurnom i kulturološki prihvatljivom institucionalnom okruženju. Problemi poput nasilja imaju izravan utjecaj na obrazovne performanse⁹ i motivaciju mladih da postavljaju više obrazovne ciljeve, što u konačnici može imati negativan utjecaj na ukupne ekonomske prilike. Nezdravi životni stilovi poput korištenja alkohola, duhanskih proizvoda i droga važan su čimbenik u pojavi nezaraznih bolesti i bolesti ovisnosti, a što može dovesti do pojave kroničnih oboljenja koja utječu na individue, njihove obitelji, zajednice, ali i na opterećenje zdravstvenog sustava. Stoga mnoge zemlje teže uvođenju učinkovitih programa za sprečavanje baziranih na razvoju životnih vještina u sklopu primarne prevencije.

9 – World Health Organization Geneva. Department of Mental Health. (1999). Partners in Life Skills Education, Conclusions from a United Nations Inter-Agency Meeting < https://www.who.int/mental_health/media/en/30.pdf>

Sažetak prijedloga javne politike broj 1

Program Y – Program za zdravo
i sigurno odrastanje mladih

Future 4YouTH

Pridružite nam se! Vrijeme je za promjenu!

www.youngmeninitiative.net

Program Y – Stilovi učenja i podučavanja temeljeni na dokazima

Program Y je sveobuhvatan četverogodišnji kurikulum koji učenike i učenice srednjih škola (uzrasta od 15 do 19 godina) postavlja u središte obrazovnog procesa. U školama, obučeni vršnjački edukatori i edukatorice zajedno s profesorima i profesoricama vode sesije koje su integrirane u redovan raspored sati razrednih odjela tijekom školske godine, s naglaskom na pet ključnih programskih područja:

- (1) rodna ravnopravnost;
- (2) nenasilje;
- (3) seksualno i reproduktivno zdravlje;
- (4) sprečavanje uporabe alkohola i droga i
- (5) odgovorno roditeljstvo.

Primjenom različitih stilova aktivnog učenja i podučavanja, učenici/e se uključuju u istraživanja, diskusije i aktivnosti rješavanja problema s kojima se mogu ili susreću tijekom odrastanja. Participativna osnova Programa Y mladima nudi priliku da o različitim društvenim pitanjima i pitanjima odrastanja razgovaraju iz kuta vlastitih osjećanja, stavova i vrijednosti i na taj način usvajaju nova funkcionalna znanja i vještine koje su ključni čimbenik u razvoju zdravih ličnosti koje imaju kapacitet učinkovito se nositi sa izazovima svakodnevnog života. Više od 100.000 mladih usvojilo je nova znanja i vještine kroz izravno sudjelovanje u radionicama koje su provedene u suradnji sa 131 srednjom školom u Srbiji, Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini, Kosovu* i Albaniji u proteklih pet godina.

Zahvaljujući razvoju i testiranju tijekom više od deset godina, program je prilagođen radu u srednjim školama svih usmjerenja, a mogu ga provoditi nastavnici/ce, pedagozi/pedagoginje i kvalitetno obučeni edukatori i edukatorice. Više od 1400 nastavnika/ca usvojilo je kompetencije potrebne za realizaciju sveobuhvatnog i znanstveno utemeljenog modela razvoja psihosocijalnih vještina mladih zasnovanog na modelu Program Y u proteklih pet godina.

Budi muško klubovi i dodatne kampanje

Drugi važan aspekt programa YMI je kampanja „Budi muško“, koja za cilj ima ojačati ključne poruke Inicijative mladića i potaknuti promjene na razini škole i zajednice. Ovu kampanju prate raznovrsni edukativni materijali, društveni mediji i aktivnosti koje organiziraju i izvode učenici i učenice, članovi i članice klubova „Budi muško“ (BMK).

Sažetak prijedloga javne politike broj 1

Program Y – Program za zdravo
i sigurno odrastanje mladih

Future 4YouTH

Pridružite nam se! Vrijeme je za promjenu!

www.youngmeninitiative.net

Tijekom adolescencije, vršnjaci imaju središnje mjesto u socijalnom, kognitivnom i emocionalnom razvoju mladih. U interakciji s vršnjacima, mlada osoba propituje i razvija vlastitu individualnost i identitet, a osjećaji pripadnosti i prihvaćenosti vršnjačkoj skupini imaju potencijal za pozitivni doprinos cjelokupnom procesu.

Budi muško klubovi su dodatak obrazovnom procesu temeljen na primjeni metodologije Programa Y. Slično školskim sekcijama, kroz ciljane aktivnosti i afirmaciju sudjelovanja mladih u Budi muško klubovima, mladi u sigurnom i podržavajućem okruženju imaju više mogućnosti prakticirati vještine, pozitivne stavove, vrijednosti i ponašanja, potiču se u odbacivanju rizičnih navika, uz potporu vršnjaka koji su dio istog kluba. Primjenom tehnike pozitivnog vršnjačkog pritiska, mladi lakše usvajaju zdrave životne stilove i odbacuju rizične i moguće štetne navike i stavove. U okviru Budi muško klubova, mladi u školama i lokalnim zajednicama provode kampanje temeljene na njihovom izravnom sudjelovanju u dizajnu i provedbi. Istraživanja pokazuju da mladi koji sudjeluju u aktivnostima Budi muško kluba i provedbi kampanja lakše i učinkovitije usvajaju pozitivne stavove i vrijednosti te je utjecaj na njihovo ponašanje veći nego u slučaju mladih koji nisu aktivno sudjelovali. Kampanja **Reagiraj ljudski** afirmira ulogu mladih u zaustavljanju nasilja kojem svjedoče i odvraćanju vršnjaka od rizičnih ponašanja. Kampanja **Jesi OK?** doprinosi prosocijalnom ponašanju mladih u cilju zaštite mentalnog zdravlja vršnjaka.

Sažetak prijedloga javne politike broj 1

Program Y – Program za zdravo
i sigurno odrastanje mladih

Future 4YouTH

Pridružite nam se! Vrijeme je za promjenu!

www.youngmeninitiative.net

Budi muško klubovi su osmišljeni da mladima ponude siguran i afirmativan prostor u kojem, vođeni iskusnim članovima i članicama, nastavnicima/ama i facilitatorima, usvajaju pozitivne stavove i vrijednosti, te formiraju zdrave prijateljske odnose unutar klubova, što je važan socijalni i razvojni resurs koji im je dostupan unutar kluba. Budi muško klubovi, bez obzira na ime, žele ponuditi jednake prilike i mladićima i djevojkama.

Više od 600.000 mladih obuhvaćeno je kampanjama i aktivnostima Budi muško klubova u 120 lokalnih zajednica širom Balkana.

Na osnovu 14 godina rada s mladima, školama i lokalnim zajednicama, CARE Balkan i partnerske organizacije razvile su set preporuka za unapređenje zdravlja mladih, kao i za razvoj kapaciteta škola za učinkovite odgovore na potrebe učenika primjenom suvremenih pedagoških pristupa temeljenih na dokazima.

Sažetak prijedloga javne politike broj 1

Program Y – Program za zdravo
i sigurno odrastanje mladih

Future 4YouTH

Pridružite nam se! Vrijeme je za promjenu!

www.youngmeninitiative.net

PREPORUKE:

- Obrazovne politike trebaju omogućiti veću dostupnost obrazovnih programa koji se temelje na razvoju životnih vještina.
- Politike o sprečavanju nasilja i promidžbi zdravlja trebaju uzeti u obzir i socijalne aspekte koji utječu na stavove i ponašanja mladih te biti orijentirane prema njihovim specifičnim zdravstvenim i socijalnim potrebama, te odgovarati okolnostima u kojima učenici/e žive i odrastaju.
- Omogućiti školama lakši pristup neformalnim obrazovnim programima baziranim na razvoju životnih vještina.
- Omogućiti nastavnicima i nastavnicama certifikaciju za primjenu metodologije Programa Y kroz olakšan pristup programima profesionalnog razvoja i metodološkim obukama.
- Obrazovne politike trebaju omogućiti provedbu rodno transformativnih programa.
- Akreditacijom Programa Y i institucionalnom potporom realizaciji programa u školama, škole mogu biti ohrabrene za prihvaćanje metodologije i veću kvalitetu u provedbi, a nastavno osoblje motivirano za odlučnije obuhvaćanje svih tema sadržanih u četverogodišnjem kurikulumu.
- Formatom i integriranim ishodom učenja, Program Y je u skladu s formalnim obrazovanjem i treba biti zaseban predmet o zdravlju i zdravim životnim stilovima ili integriran u sate razrednih odjela ili dopuna nastavnim predmetima demokracije i građanskog odgoja i obrazovanja.
- Stvoriti institucionalnu osnovu za provedbe obuka po modelu Programa Y za nastavno osoblje, edukator(ic)e, roditelje i učenike/ce i štititi i podržati nastavno osoblje uključeno u realizaciju Programa Y te naglašavati njihovu značajnu ulogu u zaštiti i očuvanju zdravlja mladih.
- Ukoliko se nastavno osoblje ne osjeća ugodno obrađivati određenih tema, omogućiti njihovu realizaciju kroz angažman radnika/ca za mlade, pedagoga/pedagoginja ili vršnjačkih edukator(ic)a.
- Uspostaviti suradnju s lokalnim organizacijama, institucijama, roditeljima i koordinirati školske aktivnosti usporedo s aktivnostima u lokalnoj zajednici te omogućiti mladima da predlažu teme i aktivnosti koje su komplementarne i mogu biti provedene u okviru aktivnosti Budi muško kluba.

Sažetak prijedloga javne politike broj 1

Program Y – Program za zdravo
i sigurno odrastanje mladih

Future 4YouTH

Pridružite nam se! Vrijeme je za promjenu!

www.youngmeninitiative.net

Program Y i aktivnosti Budi muško kluba su kreirani na način da je za njihovu realizaciju potreban minimum sredstava koja se mogu izdvojiti iz proračuna koje na raspolaganju imaju škole ili lokalne zajednice. Doprinos mogu dati i organizacije koje njeguju tradiciju socijalnog poduzetništva s fokusom na poslovni sektor koji minimalnim ulaganjima može ostvariti značajan pozitivan utjecaj na zdravlje i dobrobit mladih.

Više informacija potražite na

<https://youngmeninitiative.net> i <http://www.program-y.org>.

LITERATURA:

Inicijativa mladića - Program za promovisanje rodne ravnopravnosti, nenasilja i zdravih životnih stilova, CARE International Balkan, 2018. Web link: <https://youngmeninitiative.net/wp-content/uploads/2018/09/YMI_PROGRAM-Brochure-BIH.pdf>

Budi muško, menaj pravila! Nalazi i lekcije naučene tokom sedmogodišnjeg projekta Inicijativa mladića u organizaciji CARE International Balkan, CARE International Balkan, 2017. Dostupno na <<https://beta.youngmeninitiative.net/wp-content/uploads/2017/07/Nalazi-i-lekcije-nau%C4%8Dene-tokom-sedmogodi%C5%A1njeg-projekta-inicijativa-mladi%C4%87a-u-organizaciji-CARE-International-Balkan.pdf>>

„Muškarci i dečaci kao partneri u promovisanju rodne ravnopravnosti i rešavanju pitanja ekstremizma i nasilja mladih na Zapadnom Balkanu“, Izveštaj o završnoj evaluaciji dostupan na <<http://www.careevaluations.org/evaluation/men-and-boys-as-partners-in-promoting-gender-equality-and-prevention-of-youth-extremism-and-violence-in-the-balkans/>>

Promovisanje zdravijih životnih stilova među mladima u Bosni i Hercegovini osporavanjem rodni stereotipa, Projekat Inicijativa mladića, Izveštaj o završnoj evaluaciji dostupan na <<http://www.careevaluations.org/evaluation/>

[promoting-healthier-lifestyles-among-youth-in-bosnia-and-herzegovina-by-challenging-gender-stereotypes-ii-young-men-initiative-project-ii-yml-ii/](https://beta.youngmeninitiative.net/wp-content/uploads/2017/07/Program-Y-BIH.pdf)>

Program Y (Mladi) – Inovativni pristupi u prevenciji rodno zasnovanog nasilja i promoci zdravih životnih stilova kod mladića i devojaka, CARE International Balkan, 2016, dostupan na: <<https://beta.youngmeninitiative.net/wp-content/uploads/2017/07/Program-Y-BIH.pdf>>

Life Skills Education for Children and Adolescents in schools, Introduction and Guidelines to Facilitate the Development and Implementation of Life Skills Programmes, Programme on mental health World Health Organization Geneva, 1997.

Life Skills Education for Children and Adolescents in Schools. Pt. 1, Introduction to life skills for psychosocial competence. Pt. 2, Guidelines to facilitate the development and implementation of life skills programmes, 2nd rev

Skills for Health: Skills-Based Health Education Including Life Skills: An Important Component of a Child-Friendly/Health-Promoting School, World Health Organization, 2003.

Life Skills Education for Children and Adolescents in Schools. Pt.3, Training Workshops for The Development

and Implementation of Life Skills Programmes, World Health Organization, 1994.

Life Skills Education School Handbook: Prevention of Noncommunicable Diseases: Approaches for Schools, World Health Organization, 2020.

Skills for Health: Skills-Based Health Education Including Life Skills: An Important Component of a Child-Friendly/Health-Promoting School. World Health Organization, 2003. <<https://apps.who.int/iris/handle/10665/42818>>

Life Skills Education School Handbook: Prevention of Noncommunicable Diseases: Approaches for Schools. World Health Organization, 2020. <<https://apps.who.int/iris/handle/10665/331947>>

Global Evaluation of Life Skills Education Programme, United Nations Children's Fund, New York, 2012

Significance of Life Skills Education, Contemporary Issues in Education Research, 2017

Life Skills Education for Young People: Coping with Challenges, Counselling, Psychotherapy, And Health, Nasheeda, A. (2008).

Nakladnik:

Glavni ured CARE Nemačka e.V u BiH
CARE International Balkans
Hasana Kaimije 11, Sarajevo
www.care-balkan.org
www.youngmeninitiative.net
care@care.ba

Za nakladnika:

Sumka Bučan, regionalna ravnateljica

Ime autora:

Feđa Mehmedović

Uređivanje teksta:

Emilija Milenković

Dizajn:

SMART Kolektiv Beograd

Godina izdavanja i godina tiskanja:

2020

CARE International više od 25 godina realizuje projekte na Balkanu. Tokom ratova i sukoba 1990-ih, CARE je svojim humanitarnim radom odgovorio na uništavanje, traumatizaciju, raseljavanje i međuetničko nepovjerenje širom Balkana. Od 2000. godine orijentacija CARE-a je preusmjerena na razvoj, sa ciljem da se osiguraju socijalna, ekonomska i politička prava ugroženih i marginalizovanih grupa; da se ta prava priznaju i ostvaruju, doprinoseći na taj način održivom miru u regionu.

Strategija CARE programa razvila se u dva pravca: a) društveno-ekonomska inkluzija ugroženih manjinskih i drugih marginalizovanih grupa kroz jačanje njihovih kapaciteta i stvaranjem većih mogućnosti koje će im omogućiti da se integrišu u društvo i ostvare praktično svojih prava; b) rodna ravnopravnost promovisanjem vrijednosti i praksi rodne ravnopravnosti, različitosti i nenasilja, jačanjem kapaciteta lokalnih, nacionalnih i regionalnih aktera u cilju ostvarenja socijalne pravde i stvaranjem mogućnosti kroz inovacije, učešće, učenje, saradnju i zagovaranje. CARE podstiče partnerstva sa sektorom civilnog društva i vladama posvećenim doprinosu pozitivnim promjenama u društvu.

Future 4 YouTH

Pridružite nam se! Vrijeme je za promjenu!

www.youngmeninitiative.net

Podržali:**Partneri:**